

Peter Vercauteren: 'Begin gewoon 35 dagen na kalven met insemineren'

Een wereld te winnen

Langzaam maar zeker gaat het de goede kant op met de vruchtbaarheid van Nederlandse en Vlaamse melkkoeien. Maar Peter Vercauteren, hoofd ki en et bij CRV, ziet nog genoeg aanknopingspunten om de cijfers verbeteren. 'De groep open koeien is veel te groot.'

tekst Inge van Drie

Zijn hele loopbaan houdt hij zich al bezig met de vruchtbaarheid van melkkoeien. In 1984 startte hij als zelfstandig dierenarts met insemineren voor VRV, sinds 2003 is Peter Vercauteren hoofd ki en et bij CRV. Insemineren doet de Vlaming nog amper, maar het intern opleiden van vruchtbaarheidsspecialisten hoort wel tot zijn takenpakket.

Waarom steekt CRV zoveel energie in vruchtbaarheid?

'We werken al lang op koeniveau, met

insemineren en scannen op dracht. Nu verleggen we onze focus naar werken op koppelniveau. Dat is logisch: we benutten de kennis en de ervaring van onze mensen, we beschikken over kengetallen vanuit de mpr en met onze info-producten signaleren we voedingsproblemen.'

Komt CRV daarmee niet in het vaarwater van dierenartsen en voeradviseurs?

'Op koppelniveau kunnen we veel, maar het behandelen van individuele koeien

blijft een taak voor de dierenarts en we gaan ook niet rekenen aan rantsoenen.'

Neemt het belang van vruchtbaarheid toe nu het melkquotum verdwenen is?

'Het wegvallen van het quotum heeft volgens mij niet zozeer invloed op het belang van vruchtbaarheid. In Nederland komen daar fosfaatrechten voor terug, in Vlaanderen speelt de problematiek rond nutriënten. De groei van bedrijven is een veel belangrijkere stimulans om vruchtbaarheid meer aandacht te geven. Op

grote bedrijven komt het er echt op aan. Bovendien, bij grotere bedrijven kijken banken vaak mee naar de resultaten. Die baseren zich op kengetallen en een daarvan is tussenkalftijd. Een korte tussenkalftijd is nog steeds ideaal en ook banken sturen daarop aan. Bij een veestapel die gemiddeld korter in lactatie is, liggen dagproductie én voerefficiëntie hoger.'

Met welke vruchtbaarheidskengetallen kunnen veehouders het beste werken?

'Wat mij betreft is het interval kalven-eerste inseminatie het belangrijkste. Daar kunnen veehouders goed op sturen en er is nog veel winst te behalen. De groep

semineren. Maar dat levert geen voordeel op, ook niet bij hoogproductieve koeien. Bij een magere koe is het slim om even te wachten, maar anders moet je gewoon 35 à 40 dagen na kalven starten met insemineren. Daar is nog een wereld te winnen.'

'Vergeet ook de afkalfleeftijd van vaarzen niet. Die ligt op gemiddeld 26 à 27 maanden, maar ideaal is 24 maanden. Stel dat je dertig vaarzen hebt met een gemiddelde productie van 25 kg melk. Reken maar eens uit wat voor verschil het maakt op je cashflow als die twee tot drie maanden eerder kalven.'

'Amerikaanse kengetallen als insemina-

'Ook koeien die veel melk geven, kunnen vlot drachtig worden'

tion rate en pregnancy rate zijn vooral interessant voor bedrijven met meer dan 300 koeien. Die kunnen er korter mee op de bal spelen. Op kleinere bedrijven vertonen die cijfers te veel schommelingen.'

Hoe doen Nederland en Vlaanderen het op het gebied van vruchtbaarheid?

'We gaan iets vooruit: Voor tussenkalftijd zaten we op 425 dagen. Dat hebben we nu met een kleine tien dagen vermindert. Hoogproductieve en grote bedrijven boeken vaak betere resultaten dan kleine en laagproductieve bedrijven. Die besteden meer aandacht aan vruchtbaarheid en werken professioneler. Een voorwaarde voor een goede vruchtbaarheid is wel dat de voeding, met name in de droogstand, goed voor elkaar is. Daar kunnen we nog progressie boeken. De kiem van vruchtbaarheidsproblemen ligt vaak in de droogstand.'

Hoogproductieve koeien hebben toch juist een minder goede vruchtbaarheid?

'Dat is een misverstand. Een hogere productie heeft geen negatief effect te hebben op de vruchtbaarheid. Ook koeien die veel melk geven, kunnen vlot drachtig worden. Het enige effect van een hoge productie op de vruchtbaarheid is dat de koeien de tocht minder lang en minder duidelijk laten zien. Vroeger waren koeien soms anderhalve dag tochtig. Dat is verleden tijd.'

In hoeverre kan een tochtdetectiesysteem helpen bij het verbeteren van de vruchtbaarheid?

'Het hangt ervan af wat het probleem precies is. Is tochtig zien het probleem, dan helpt een tochtdetectiesysteem zeker. Maar is het probleem dat een veehouder de koeien niet drachtig krijgt, dan helpen stappentellers niet. De grootste winst die veehouders realiseren met stappentellers, is extra gemak. Je hoeft minder vaak door de stal te lopen.'

'Het voordeel van stappentellers is daarnaast dat ze het begin van de tocht opmerken. Daardoor ben je flexibeler in het moment van insemineren. Bij het gebruik van gesekst sperma geeft later in de tocht insemineren overigens betere resultaten, omdat de leefbaarheid van gesekste spermacellen korter is.'

CRV heeft ook MPR Dracht geïntroduceerd om op basis van melkmonsters drachtige koeien op te sporen. Hoe loopt dat?

'Op bedrijven waar de koeien goed drachtig worden, werkt MPR Dracht prima. Op bedrijven waar koeien moeilijk drachtig worden, zien we relatief veel valspositieve meldingen. Dat komt door het optreden van vroeg-embryonale sterfte. De test die aan de basis staat van MPR Dracht, meet een specifiek eiwit dat pas aanwezig is als het embryo gevormd is. Maar de vraag is hoe lang dat eiwit nog in de melk blijft als het embryo afgestorven is. Dat weten we nog niet.'

Wat is het grootste vruchtbaarheidsknelpunt?

'Vaak gaat de bevruchting wel goed, het probleem is meer vroeg-embryonale sterfte. De omstandigheden in de baarmoeder zijn niet goed genoeg of de eicel is gebrekkig van kwaliteit. Drie factoren beïnvloeden de eicelkwaliteit tot 160 dagen na kalven. Dat zijn baarmoederontsteking en hittestress, maar de belangrijkste is ketose, ofwel slepende melkziekte. De vrije vetzuren die ontstaan bij de afbraak van vet, de zogenaamde nefa's, helpen de eicellen om zeep. Vaak zie je dat bij koeien die moeilijk drachtig worden, de inzet van een laatstekansembryo wel succes heeft. Dan heb je die eicel namelijk niet nodig.'

In hoeverre speelt fokkerij een rol bij het verbeteren van vruchtbaarheid?

'Ik raad veehouders aan rekening te houden met vruchtbaarheid bij de stierkeus; dat maakt echt uit. Een stier met 92 voor fokwaarde vruchtbaarheid zou ik nooit adviseren, al is het de beste van de kaart. Boeren moeten de moed hebben zulke stieren links te laten liggen.'

open, ofwel niet-drachtige koeien, is in Nederland en Vlaanderen veel te groot. Gemiddeld ligt het interval afkalven-eerste inseminatie op zo'n 110 dagen. Veehouders zijn daar vaak verbaasd over, die denken dat het 70 tot 80 dagen is.'

Hoe komt het volgens u dat het interval kalven-eerste inseminatie zo lang is?

'Soms is het een kwestie van de koeien simpelweg niet tochtig zien, maar er zijn ook veehouders die bewust zo'n 60 tot 90 dagen na het kalven wachten met in-